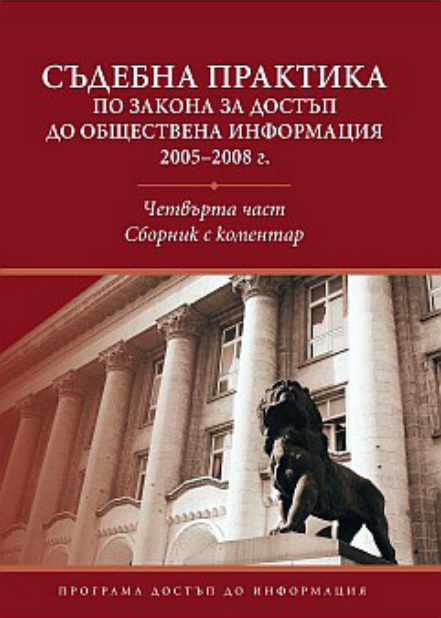

ПДИ представя четвърта част на сборника „Съдебна практика по Закона за достъп до обществена информация 2005 - 2008 г.“

Програма Достъп до Информация има удоволствието да Ви покани на представянето на четвъртата част от сборника

СЪДЕБНА ПРАКТИКА ПО ЗАКОНА ЗА ДОСТЪП ДО ОБЩЕСТВЕНА ИНФОРМАЦИЯ 2005 - 2008 г.

на 17 септември 2008 г. от 18.00 ч. в Център за култура и дебам „Червената къща“ ул. „Любен Каравелов“ № 15

Сборникът съдържа аналитична част, в която са засегнати основните въпроси, възникнали в съдебната практика по Закона за достъп до обществена информация през последните години.

ТЕМИТЕ В БРОЯ:

ПДИ представя четвърта част на сборника „Съдебна практика по Закона за достъп до обществена информация 2005 - 2008 г.“

Шести международен Ден на правото да знам - 28 септември

Кои бяха наградените в Деня на правото да знам през 2007 г.?

Колонката на гражданина: Обществени средства - хранилка за местни политици и адвокати

От координаторската мрежа: Роско Симов даде живот на ЗДОИ в Шумен

Интервю: Правото на информация не е сред традиционните, то все още е ново

От съдебната зала: Новини Новини

Автори на коментарния текст и съставители на сборника са адвокат Александър Кашъмов, ръководител на правния екип на ПДИ, и адвокат Кирил Терзийски, също от ПДИ. Анализът обхваща развитието по случаи, свързани както с упражняването на правото на достъп до обществена информация, така и с прилагането на ограниченията на правото на информация.

Приложени са резюмета и 27 решения по 14 съдебни дела, в които правният екип на ПДИ е оказал правна помощ, включително представителство в съда.

Смятаме, че книгата ще представлява интерес за практикуващи юристи, представители на публичната администрация и преподаватели, но също така и за студенти, журналисти и въобще по-широк кръг хора, които имат интерес към проблематиката на достъпа до информация.

Правителството на Великобритания ще ограничи свободата на изразяване и правото на информация на бившите дипломати. Отсега нататък ще се изисква бившите дипломати на Великобритания да обещаят, че няма да публикуват каквато и да е информация, свързана с работата им на дипломатическа служба. Тези ограничения са изключително строги и ще се отразят негативно на общественото право на информация относно външната политика. Налагането на новите правила е резултат от публикуването на спомените на бившите посланици - Сър Кристофър

Мейър и Крег Мъри. Те разкриват критична и чувствителна информация за войната в Ирак и британско-американската политика в Узбекистан, което доведе до неловка ситуация в Министерството на външните работи. Разбираемо е, че кабинетът иска да наблюдава медийните изяви на бившите дипломати с оглед разкриването на информация, която може да застраши националната сигурност или обществения ред. Но тоталната забрана дипломатите да публикуват каквато и да е материал прекрачва границата.

Източник: Article 19

Шести международен Ден на правото да знам - 28 септември

По-малко от месец остава до 28 септември - Международният ден на правото да знам. За шеста поредна година неправителствени организации, комисари по информацията и застъпници за свободата на информация от целия свят ще отбележат по различни начини този ден, превърнал се в истински празник за застъпниците за прозрачност, отчетност и добро управление.

Решението за създаването и утвърждаването на този ден като специален за застъпниците за свобода на информацията бе

взето в последния ден от международната работна среща „Прилагане на законодателството за достъп до информация. Съдебни практики“, проведена между 26 - 28 септември 2002 г., в гр. София. В нея взеха участие представители на неправителствени организации, работещи в областта на достъпа до информация от 15 страни - Албания, Армения, Босна и Херцеговина, България, Грузия, Индия, Латвия, Македония, Мексико, Молдова, Румъния, Словакия, САЩ, Унгария и Южна Африка, а също така и представители на международни организации, работещи в тази област. На 28 септември 2002 г. бе учредена и Международната мрежа на застъпниците за свобода на информацията (Freedom of Information Advocates Network), на която Програма Достъп до Информация (ПДИ) е съосновател и член. Днес в Мрежата членуват повече от 100 организации и групи от целия свят, които обменят информация и опит и участват в международни инициативи за популяризиране на правото на свобода на информацията и подобряване на стандартите в областта на свободата на информация.

От 2003 г. насам Програма Достъп до Информация отбелязва Международният ден на правото да знам с церемония по връчване на награди за принос в областта на свободата на информация. Наградите връчваме в седем категории, а набирането на номинации е съпроводено с кампания за популяризиране на правото да знам. Голям принос за това имат нашите координатори в страната, които посредством местните медии и собствени инициативи разпространяват информация и материали, свързани с правото на достъп до информация и предстоящия Международен ден на правото да знам.

Церемониите, които ПДИ провежда на 28 септември, имат за цел да поощрят усилията на граждани, журналисти и неправителствени организации в търсенето на обществена информация, да поощрят тези институции, които най-добре са организирани предоставянето на информация за гражданите и да порицаят тези институции, които не изпълняват задълженията си по Закона за достъп до обществена информация (ЗДОИ) и нарушават правото на гражданите на достъп до информация.

Церемонията по връчване на награди по повод Деня на правото да знам се превърна в обществено събитие, на което присъстват все повече и повече хора,

които имат отношение и се интересуват от въпросите на достъпа до информация. Близо 100 представители на неправителствени организации, служители от държавната администрация, журналисти, съдии, юристи, партньори, приятели, колеги присъстваха на церемонията по връчване на наградите на 28 септември 2007 г. в Пресклуба на БТА. Поздравителен адрес до участниците в церемонията изпрати 2-жа Анелия Атанасова - народен представител в 40-то Народно събрание, член на Парламентарната асамблея на Съвета на Европа, Комисията по образование и наука и Комисията по култура.

Как да номинираме?

Всяка година жури, състоящо се от представители на неправителствени организации, обществени институции и медийни асоциации, избира победителите в отделните категории сред десетки номинации. Ако имате фаворити в някоя категория, моля изпратете ни вашите номинации до 14 септември чрез страницата на Деня на правото да знам:

http://www.righttoknowday.net/nominations_bg.php.

На същия адрес ще намерите и критериите за оценка в различните категории.

на стр. 3

Жури 2008 г.

Журито, което ще определи призъорите в шестия Международен ден на правото да знам, ще бъде в следния състав:

- Александър Кашъмов - ръководител на правния екип на Програма Достъп до Информация
- Вилям Попов - председател на граждански клуб „Компетентност и морал“, носител на три грамоти и наградата „Златен ключ“ за „Гражданин, най-активно използвал ЗДОИ“, за 2006 г.
- Гергана Жулева - изпълнителен директор на Програма Достъп до Информация
- Дарина Палова - адвокат в Програма Достъп до Информация
- Кирил Терзийски - адвокат в Програма Достъп до Информация
- Мая Няголова - Директор „Публични комуникации“, Програма на ООН за развитие (ПРООН)
- Николай Маревков - експерт
- Петко Георгиев - изпълнителен директор на „ПроМедия,
- Радостина Захариева - Министерство на

гържавната администрация и административната реформа

- Светлозар Желев - директор „Книгоиздаване“, издателство „Сиела“
- Фани Давидова - юрист в Програма Достъп до Информация
- Христо Христов - журналист, в. „Дневник“, носител на Специалната награда за цялостен принос в областта на достъпа до информация през 2005 г.

28 септември 2008 г.

Шестата церемония по връчване на награди в Деня на правото да знам ще се проведе на 28 септември 2008 г., от 12.00 часа, в Националния пресклуб на БТА (бул. „Цариградско шосе“, 49). Церемонията и тази година се провежда в рамките на проект „Увеличаване прозрачността и отчетността на управлението чрез електронен достъп до информация“, финансиран от Доверителния фонд за демократично управление на Програмата на ООН за развитие в България. Съдействие оказват още CIELA, Damianitza и CEE Trust.

Очакваме ви!

Ако все още не знаете какво да направите, за да отпразнувате Деня на правото да знам, посетете специалната страница www.R2KD.com

„Докладът за състоянието на администрацията през 2007 г.“ беше публикуван през юли 2008 г в интернет страницата на Министерството на гържавната администрация и административната реформа.

Раздел 8 на доклада отразява в систематизиран вид прилагането на ЗДОИ в 552 административни структури в страната (централна и териториална администрация включително общински администрации).

Новото в доклада са данни за активното публикуване на обществена информация от проучваните институции на изпълнителната власт.

Броят на регистрираните заявления е намалял за 2007 година: 22 482 (през 2006 те бяха 25 790). В доклада този факт се обяснява с по-активното публикуване на търсена от заявителите информация. По 3 782 от заявленията, решенията са издадени веднага.

Остава неясно защо след като само 134 заявления за достъп до информация не са разгледани, броят на решенията по постъпилите заявления е 9 116.

МДААР препоръчва на администрацията да продължи да обучава служителите си; да следи стриктно сроковете по заявленията, за да не нарушава правата на гражданите; и да съсредоточи усилията си към предоставяне на информация по електронен път.

Кои бяха наградените в Деня на правото да знам през 2007 г.?

През 2007 г. повече от 50 номинирани кандидати се състезаваха за награда „Златен ключ“ в петте положителни категории.

Награда „Златен ключ“ в категорията **„Гражданин, най-активно използвал правата си по Закона за достъп до обществена информация“** за 2007 г., бе присъдена на Роско Симов. Изборът на журито се спря на Роско Симов¹ поради това, че той спечели съдебно дело, с което осъди кмета на Община Шумен да предостави достъп до договор между общината и търговско дружество. Предвид упоритите откази на институциите да предоставят достъп до договори с частни фирми, съдебното решение в полза на гражданина е победа.

Почетни грамоти в категорията бяха връчени на Георги Шумаков, който упорито търси информация с помощта на ЗДОИ и предприема инициативи за осигуряване на институциите с необходимите им материали за изпълнението на законите им задължения, на Милен Чавров - за използването на ЗДОИ при търсене на информация от Министерство на труда и социалната политика, Министерство на здравеопазването и други институции, които предоставят услуги на хора с увреждания

Със „Златен ключ“ в категорията **„Журналистическа кампания или материал, подготвен чрез упражняване на правото на достъп до информация“** бе отличена журналистката Алексения Димитрова от вестник „24 часа“. Тя беше наградена за дългогодишно използване на законите за достъп до информация в САЩ и България, при подготовка на журналистическите си материали и книгата „Войната на шпионите“, както и за последователното упражняване на правото на информация включително обжалване на откази от традиционно затворени институции като Националната разузнавателна служба.

„Воденето на дела има профилактичен характер - и за институциите, и за колегите. Това е начин институциите да разберат, че ако отказват информация, журналистите няма да ги оставят на мира, а ще си търсят правата докрай, още повече че законът е на тяхна страна.“, подчерта журналистката значението на ЗДОИ за работата си.

С почетна грамота беше удостоен. Росен Босев от вестник „Капитал“ за дълбоченото му разследване, проведено по повод предложенията за изменения на ЗДОИ през месец март 2007 г. Той на практика използва закона, за да получи информация, която послужи в кампания за защита на самия закон.

Несъмнен фаворит в категорията „Неправителствена организация, най-активно упражнявала правото на достъп до информация“ бе Центърът на НПО в Разград. Организацията бе удостоена с наградата „Златен ключ“ за дългогодишно, кампанийно и резултатно използване на процедурите по ЗДОИ и водене на съдебни дела за постигане на по-голяма прозрачност и публичност на дейността на местната власт и органите на местно самоуправление. Георги Милков, председател на Центъра на НПО в Разград сподели: „Старали сме се хората да придобият самочувствие на истински граждани в едно открито управление. Наградата е много насърчаваща за нас. Оттук нататък ще я използвам като флагман, за да обяснявам, че има смисъл хората да вършат това, което ние правим заедно.“

Грамотата в категорията отиде при Експертна група за прозрачна и ефективна културна политика за активно използване на ЗДОИ и водене на дела за достъп до информация, засягащи конкретни дейности на институции като Министерство на културата, Министерство на финансите, Националният филмов център и Министерски съвет. За първи път „Златен ключ“ в категорията „Институция, най-добре организираща предоставянето на информация за граждани“, бе връчен на държавна комисия. Комисията

¹ Развитието по случая на Роско Симов, четете в следващия материал на Информационния бюлетин

за защита на конкуренцията бе наградена за редовно и навременно активно предоставяне на информация, свързана с работата си. Регионална инспекция по околната среда и водите - Велико Търново получи грамота в същата категория. През 2007 г. като най-добра Интернет страница, от гледна точка на Закона за достъп до обществена информация, бе отличена страницата на Община Сливен. Почетни грамоти в категорията получиха Сметната палата на Република България и Община Тунджа.

Негативни награди

„Златен катинар“ за 2007 г. журито връчи на Държавната агенция за информационни технологии и съобщения (ДАИТС). Агенцията заслужи негативната награда, защото непрозрачно и заобикаляйки традиционната процедура за внасяне на проектозаконови актове, се опита да влоши съществуващия Закон за достъп до обществена информация. Проектозаконът е подготвен по поръчка на ДАИТС, след като са използвани трима народни представители, които да внесат текста в Народното събрание. Така, без предварителна консултация и обсъждане, беше направен опит да се влоши съществуващия режим на достъп до информация. С действията си ДАИТС наруши демократичните принципи на откритост и прозрачност и правото на участие на гражданите в обсъждането на нормативни актове и то по отношение на ЗДОИ, уреждащ основно конституционно право на българските граждани.

И през 2007 г. бе връчена наградата „Завързан ключ“ за най-абсурдно решение или отговор по заявление за достъп до информация. Смешната награда получи Генералният щаб на Българската армия за отговор, че информацията за предназначението на танкове, вкопани край селата Голямо Шарково, Лесово и Язовир Ружица (изоставени от Втората световна война) е класифицирана информация и „Нейното огласяване в медиите е забранено“. Комичното в този случай е, че с просто око се вижда, че танковете отпадна не се използват.

За първи път журито присъди и „СРАМОТА“ в тази категория. Тази оценка заслужи писмото, с което министърът на труда и социалната политика, г-жа Емилия Масларова, информира председателя на Сметната палата, че негов служител подава заявление за достъп до информация в работно време и ангажира „напрасно времето“ на служители в Социалното министерство, Агенцията за социално подпомагане, Държавната агенция за закрила на детето и др.

Чили вече има Закон за свобода на информацията.

На 11 август 2008 г. президентът на Чили подписа Закон относно прозрачността на обществените функции и достъп до информация на държавните агенции.

Според текста на закона правителствените агенции трябва да отговорят на заявленията в срок от 20 дни, те се задължават да създадат постоянно действащи интернет страници, с което да улеснят обществения достъп до официални документи. Създава се и уникален „Съвет за прозрачност“, който да наблюдава и решава чрез арбитраж предоставянето на правителствена документация. Този закон е кулминацията на кампанията на чилийските застъпници за свобода на информацията като Pro Acceso и Chile Transparent. Силен тласък за неговото приемане даде решението на Интер-американския съд от октомври 2006 г. по случая Клод Райе и Другите срещу Чили.

За повече информация: www.freedomonfo.org

Върховният административен съд (ВАС) наложи на министъра на вътрешните работи, глоба в размер на 200 лв. за неизпълнение, в продължение на цяла година, на задължение по Закона за достъп до обществена информация, произтичащо от влязло в сила решение на ВАС. Неизпълнението от страна на министъра се изразява в липса на произнасяне по заявление на Йордан Тодоров (журналист от в. „168 часа“), след като с решение от м. юли 2007 г. първоначалният отказ на министъра бе отменен и преписката му бе върната за ново произнасяне. В мотивите си магистратите отхвърлят довода на министъра, че закъснението се дължало на забавяне при изпълнение на процедура за търсене на съгласието на трето засегнато лице, тъй като и към настоящия момент (м. юли 2008 г.) липсват доказателства министърът да се е произнесъл по заявлението на журналиста. Решението на съда е доста прогресивно и доколкото ни е известно е първото съдебно решение, с което се налага глоба на орган на изпълнителната власт за неизпълнение на задължение по ЗДОИ. Пълн текст на Решение № 8487 от 9 юли 2008 г. на ВАС, Първо отделение:

http://www.aip-bg.org/pdf/reshenie_168chasa.pdf

Петчленен състав на ВАС прие разширително тълкуване на израза „описание на исканата информация“ и по този начин пресече погрешната съдебна практика, според която, когато първоначалното искане за достъп до информация е формулирано като искане за предоставяне на достъп до документ, то не било налице искане за достъп до обществена информация, тъй като не съдържа описание на исканата информация по смисъла на чл. 25, ал. 1, т. 2 от ЗДОИ. Така с Решение № 8969 от 24 юли 2008 г. бе отменено решението на тричленен състав на ВАС, както и отказа на министъра на културата да предостави достъп до обществена информация на Юрий Вълковски относно копие от заповед за назначаване на работна група по изготвянето на Наредба, посочена в чл. 5, ал. 4 от Закона за закрила и развитие на културата. В мотивите си магистратите посочват, че тричленният състав неправилно е приел, че така, както е формулирано първоначалното искане - предоставяне на копие от заповед - не е налице искане за достъп до обществена информация, тъй като не

съдържа описание на същата в съответствие с чл. 25, ал. 1, т. 2 от ЗДОИ. Подобен извод е в противоречие с разпоредбата на чл. 26, ал. 1, т. 3 от ЗДОИ, според която една от формите за предоставяне на достъп до обществена информация са копия на хартиен носител, което в буквален смисъл е достатъчно, за да се приеме, че след като се иска предоставяне на копие от заповедта, е налице валидно искане по смисъла на чл. 24 от ЗДОИ за предоставяне на достъп до исканата обществена информация - копие от сочената заповед. При това наименованието на същата - за назначаване на работната група по изготвянето на проект на наредба, посочена в чл. 5, ал. 4 от Закона за закрила и развитие на културата - съдържа самото описание на исканата информация, която трябва се съдържа в посочената форма - копие от заповедта. Пълният текст на съдебното решение: http://www.aip-bg.org/pdf/reshenie_valkovski.pdf

Информацията относно входящия номер и датата на постъпване в Областната управа - Благоевград на инвестиционно предложение Подробен устройствен план (ПУП) на проект „Ски и голф комплекс - Кулино“ с изпълнител „Балканстрой“ АД, както и тази за проведената процедура по одобряване на ПУП не може да бъде отказвана на основание липса съгласието на трето засегнато лице - фирмата изпълнител. До този извод стигна състав на Административен съд - Благоевград в Решение № 799 от 8 август 2008 г., постановено по а.г. № 744/2008 г. и задължи областния управител да предостави достъп до информацията. Делото бе образувано по жалба на Тома Белев, в качеството му на председател на УС на „Асоциацията на парковете в България“. Според съда, в случая не се засягат законни права и интереси на търговското дружество - трето лице. Информацията, която е поискана представлява по-скоро справка, съдържаща исканата информация, а не конкретни документи, които биха могли да съдържат данни, представляващи търговска тайна на дружеството. За пълнота на решението си съдът отбелязва, че макар и след срока, „Балканстрой“ АД е депозирало изричното си съгласие за предоставяне на исканата информация, поради което за областния управител не е имало пречка да преразгледа отказа си и съответно да предостави достъп до поисканата информация.

Обществени средства - хранилка за местни политици и адвокати

История с продължение от Роско Симов¹

Носителят на „Златен ключ“ за 2007 г.
Роско Симов

камо приход на сдружението. Отделно посочените по-горе приходи, част от текущите разходи на сдружението, се подсигурият със средства на МТСП чрез проект JOBS. При стопанисването на така инвестирани обществени средства сдружението отчита годишен финансов резултат около 2 000 лв. - равностойност на годишната наемна цена на една гарсонiera в Шумен - при това в крайните квартали на града.

Предоставената общинска сграда е предадена на сдружението през 2001 г. на балансова стойност за около 50 000 лв. В последствие в сградата са инвестирани ремонти около 30 000 лв. Съгласно действащите данъчни закони и счетоводни стандарти, оценката на предоставената общинска сграда е следвало да бъде увеличена още през 2001 г. и новата оценка да бъде база за облагане с данък „сгради“ и такса „смет“. Съгласно договора за предоставената общинска сграда, дължимите данъци и такси е случвало да бъдат за сметка на сдружението-ползвател на сградата. Имам основание да считам, че стойността на сградата не е увеличена със стойността на всички инвестиционни разходи. В бюджета на Община Шумен не са постъпили данъци и такси в размер на 18 000 лв. - като се има предвид, че кметът на общината г-н Красимир Костов е член на Управителния съвет на сдружението, а председателят на Общински съвет Шумен и областен координатор на НДСВ Даниела Русева е адвокат на ръководителя на сдружението по редица съдебни дела. В същото време обаче общинското ръководство публично заявява намерение да предприеме изпълнителни действия срещу жители на Община Шумен за неплатени данъци и такси - без

да е напълно ясно по силата на какви обстоятелства общинското ръководство възнамерява да предприеме изпълнителни действия срещу граждани на Шумен за малки задължения, а в същото време бездейства за задължения в особено големи размери - при открит конфликт на интереси за някои от местните управници.

Тези и цяла поредица други обстоятелства ми дават основание да считам, че обществените средства, заделени от гържавата за развитие на малкия и среден бизнес в региона на Шумен, са превърнати в хранилка за местни политици и цяла група адвокати. Тези обстоятелства ме мотивираха да потърся достъп до обществена информация съгласно ЗДОИ.

На 29.06.2006 г., с мое заявление по ЗДОИ до кмета на Шумен, поисках достъп до информация - в какъв размер са инвестирани средствата за изграждане на сдружението, съгласно сключения договор. От страна на кмета последва едновременно два отказа - изричен и мълчалив. Отказите бяха атакувани по съдебен ред. В свое Решение по административно дело 171/06 Шуменски окръжен съд (ШОС)

на стр. 8

¹ Роско Симов бе удостоен с награда „Златен ключ“ за 2007 г. в категорията Гражданин, най-активно използвал правата си по Закона за достъп до обществена информация. имено заради упоритостта си и спечеленото съдебно дело, с което осъди кмета на Община Шумен да предостави достъп до договор между общината и търговско дружество.

отмени отказите и задължи кмета да предостави търсената информация. Кметът на Шумен отказа да я предостави дори при наличието на влязло в сила съдебно решение. Получих тази информация, едва след като случаят беше публично огласен.

На 05.10.2007 г., с мое заявление по ЗДОИ до председателя на Управителния съвет на посоченото сдружение, поисках достъп до информация, формулирана подробно в 4 точки:

- 1 относно размера на получената издръжка на сдружението от проект JOBS;
- 2 сведение относно пропътуваните километри и разходите за гориво на служебния автомобил;
- 3 пропътуваните километри и разходите за гориво на служебния автомобил, използван като персонал от ръководителя на сдружението;
- 4 сведение за извършените разходи по ремонта на служебния автомобил.

Последва мълчалив отказ, който беше атакуван по съдебен ред пред ШОС по а.г. 50/2007, по опис на ШОС. Със свое решение от 07.05.2008 г. ШОС постанови решение, с което признава, че търсената информация е обществена по смисъла на ЗДОИ и че сдружението е задължен субект по смисъла на ЗДОИ. С решението ШОС отменя мълчаливия отказ по т. 1, т. 2 и т. 4 от заявлението и постановява задължение исканата информация да бъде предоставена. С решението си окръжният съд отхвърля искането ми по т. 3, с аргумент, че не

съм бил доказал, че служебният автомобил е бил използван като персонал от ръководителя на сдружението, и че такава информация не могло да се съхранява в сдружението. Решението на ШОС в тази му част е обжалвано пред ВАС. По подадената жалба има образувано касационно дело № 8373/2008 г. и разглеждането му предстои.

На 30.06.2008 г., с мое заявление по ЗДОИ до кмета на Шумен, поисках достъп до информация - какъв е размерът на платения данък „сгради“ и такса „битови отпадъци“ от страна на посоченото по-горе сдружение за периода 2002-2008 година. За търсене на посочената обществена информация бях мотивиран и от обстоятелството, че новоизбраният кмет на Шумен г-н Красимир Костов в предизборната си кампания публично многократно декларира намерения за открито и публично управление на общинската собственост. Нещо повече, той самият преди да бъде избран публично се определи като „честният кмет“. В отговор на подаденото заявление по ЗДОИ последваха смехотворни действия от страна на „честния кмет“ - беше ми изпратена една справка от общинската финансова служба, че сдружението към 01.01.2008 г. нямало непогасени данъчни задължения. Това е основание кметът на Шумен дори да определи, че ми бил предоставил частичен достъп до информация.

Срещу последвалия по същество отказ от страна на кмета е заведено дело пред Административен съд Шумен - към настоящия момент делото все още не е образувано пред компетентния съд.

Интер-американският съдебен комитет, официален орган на Организацията на американските държави (ОАД) прие Резолюция СЛ/RES.147 (LXXIII-O/08) за принципите на правото на достъп до информация на 7 август т.г. по време на 73-та редовна сесия, която се провежда в Рио Де Жанейро, Бразилия.

Резолюцията разработва в детайли специфични задължения на държавата, свързани с правото на информация, като например: дадено е широко определение за обществени органи; ясни, честни, прости и без дискриминация правила за обработване на заявление; право на административно обжалване на всеки отказ да се прилага правото на достъп; санкции за тези, които съзнателно отказват или възпрепятстват достъпа до информация.

Пълният текст на резолюцията е достъпен на страницата на Article 19:

<http://www.article19.org/pdfs/igo-documents/principles-on-the-right-of-access-to-information.pdf>

Роско Симов даде живот на ЗДОИ в Шумен Божидара Димова, координатор на ПДИ за област Шумен

Божидара Димова, координатор на ПДИ за Шумен

Случаят Роско Симов¹ е знаков лично за мен и е естествено да припомня по-важните неща за носителя на ключа. Идеята за създаване на Бизнес-центрове от типа инкубатор в по-големите градове в страната с подкрепата на ПРООН беше отлична, реализацията навременна, но на места проектът бе опорочен от човешкия фактор. Специално в Шумен заветните и безвъзмездни 15 хил.лв., които трябваше да се дават на стартиращи фирми с интересни проекти, влязоха в сметките на близък на ръководството на центъра кръг от фирми. Бившият председател на Общинския съвет в Шумен назначи в центъра сина си, а спорната фигура на директорката Петинка Петрова изгря от Велики Преслав с благословията на бивш заместник-областен управител на доказания принцип услуга за услуга. В Управителния съвет бяха подбрани внимателно лица, силни на деня, които да внушават сигурност като бившия кмет. (Сега се говори, че е поканена съпругата на настоящия кмет.)

Истината е, че се наляха много пари - няма обществен отчет за хиляди долари, а се роди мишка-Служебният автомобил стана личен, отчитат се приходи единствено от преференциалния наем в размер на 2000 лв. годишно. Заседанията са закрити и до тях нямат достъп граждани и медици, както няма и контрол върху средствата, които са на входа и изхода.

Поредното проучване на Роско Симов, по повод което е подадено заявление по ЗДОИ до общината, е свързано с информацията, че центърът дължи данък сграда и такса смет в размер на 18 000лв. Има предложение на местното ръководство да се санкционират всички нередовни по този параграф граждани. В същото време общинското отпече дължи тази крупна сума. Последната мъдрост на един от защитниците на г-жа Петрова е, че Бизнес-центърът е частна организация, а не НПО с идеална цел и в обществена полза.

Стряскащите данни за злоупотреби и фалшифициране на подписи и документи са повод за общо 14-те заведени досега дела срещу ръководителка-

та, но нищо съществено не се случва, за да възтържествува някакъв вид правда. Лично за мен упоритостта и методичността на Роско Симов да атакува аргументирано едно от многото болни места в държавата, са нещо като бялата лястовица, която тези дни се появи в Горна Оряховица. И за нея, като за истината, хората знаят че я има, но рядко я виждат у нас и това се превръща в събитие. Когато стане практика всеки да търси правата си като гражданин и да ги отстоява, може би и на това прокълнато място някой ще заживее по-добре и ще диша по-чист въздух.

Иначе казано, сагата Роско Симов срещу Петинка Петрова продължава и е още рано да кажем „Случаят приключи, забравете!“ По-скоро, пиша тези редове, за да не забравяме случая, в който един български гражданин се нае да застане срещу кметове, съветници и печени адвокати, да ги разобличи публично в медиите и да не се страхува от уволнение или за живота си. Може би у нас някой ден ще има и гражданско общество, а не отделни граждани.

¹ Роско Симов бе удостоен с награда „Златен ключ“ за 2007 г. в категорията Гражданин, най-активно използвал правата си по Закона за достъп до обществена информация. Именно заради упоритостта си и спечеленото съдебно дело, с което осъди кмета на Община Шумен да предостави достъп до договор между общината и търговско дружество.

**Правото на информация не е сред
традиционните, то все още е ново
Няма вече вечни тайни!**

Божидар Спасов, журналист от в-к „Българска армия“

Гергана Жулева, снимка - автора

Гергана Жулева, изпълнителен директор на фондация „Програма достъп до информация“ и един от основателите ѝ: Идваме от общество, в което поне две министерства смятаха, че всичко при тях е засекретено, но вече се създава нова административна и комуникационна култура

Г-жо Жулева, интересът ви към проблематиката - коя информация трябва да бъде предоставена, коя запазена в тайна - е от 1996 г.

Тогава работехме с колеги социолози по малък проект „Гражданите имат право да знаят“, искахме да разберем какво им се случва, когато отидат в една българска община. Едновременно група юристи правеха преглед на правната ни уредба за упражняване на вече заложеното в чл. 41 в новата българска конституция право на информация. Систематизираните знания за правната уредба, резултатите от социологическото проучване осветлиха сериозен проблем. И подсказаха, че трябва да се положат усилия.

В посока на правната уредба?

1996 г. излезе конституционно решение за тълкуване на чл. 41. В него имаше ясна препоръка, задължението на институциите да предоставят информация, да бъде разписано в закон. Тогава създадохме организацията „Програма достъп до информация“ да подпомагаме упражняването на правото на информация в различни направления - застъпническа кампания за законодателство, правна помощ в конкретни случаи, разяснителни публикации.

Получихте две авторитетни международни награди. А успяхте ли да се вкорените в общественения живот?

Издаваме книги, провеждаме обучения, водили сме 120 съдебни дела. Журналистите, които бяха отначало скептични по отношение закона за достъп до информация, сега го използват активно - особено разследващите журналисти.

Законът за достъп до информация беше приет. Вие бяхте критични към няколко принципа в него.

Искахме по-ясна дефиниция на понятието обществена информация. Смятахме, че по-точно трябва да се формулират ограниченията на правото на достъп до информация. Международните стандарти не изглеждаха ясни за обществото, което излиза от културата на секретността и строи демок-

ратични институции, те едва сега си пробиват път в законодателството ни. Гражданите - свикнали да живеят в друга политическа и в недемократична среда, също не бяха активни в търсенето на правата си, особено правото на информация.

Кое не е от традиционните човешки права ясно заявени от международната общност. Ново си е.

-През октомври би трябвало да се приеме Конвенция за достъпа до официални документи на Съвета на Европа. Ако стане, ще бъде първият международен регионален документ, на който застъпници за свободата на информация ще могат да се опрат в кампаниите си. Вероятно ще има и мониторингови механизми. България няма причини да не я ратифицира - голяма част от разпоредбите на нашия закон, съответстват на проекта за конвенция.

2000-та година в мощна кампания, твърдяхте, че в българския закон не са ясно определени ограниченията.

Да, защото не следваха принципите заложили в стандартите - всяко ограничение трябва да бъде в закон, въвежданото ограничение трябва да съответства на целта да бъдат защитени някакви интереси или права, които да са детайлно изброени. И третото много важно - може да се ограничава

на стр. 11

достъп до информация, но ако съществува надделяващ обществен интерес от разкриването ѝ, тя трябва да бъде огласена. Визирам тъй наречените местове за вреда и надделяващ обществен интерес.

Тестът за вредата влезе в българското законодателство чрез Закона за защита на класифицираната информация - ако се увреждат интереси на националната сигурност, тази информация може да бъде ограничена за достъп.

Но тестът за надделяващия обществен интерес - от давна известен в Европа и други страни с по-модерно законодателство в тази област, едва сега си пробива път. В Народното събрание има два законопроекта, които минаха разглежданията в комисиите и отиват на първо четене.

Т.е. ако се търси някаква информация, която по принцип е защитена, но има надделяващ обществен интерес към нея, тя да бъде разкрита?

Институцията от която се изисква информацията, да направи баланс между интересите - дали запазването на информацията от разкриване също ще удовлетвори обществения интерес, или да я публикува.

Ако има спор?

Обикновено пътя за търсещите информация е съдът. Да реши дали е правилно решението на изпълнителната власт.

Вашата организация не се занимава само с наблюдение на законодателството и становища по него по достъпа до информация, работите по конкретни казуси.

В последно време при нас преобладават казусите на журналисти, защото обикновено те се сблъскват с ограничения в достъпа до информация. Граждани, неправителствени организации идват за съвети, за определяне на следващи стъпки, оказваме правна помощ включително ги представляваме в съда в случаи, които са важни за повече хора, с по-висок обществен интерес са.

Как работите с военното министерство?

Участвали сме в два международни мониторинга за прилагане на законите за достъп до информация. Проучването се правеше в шестнадесет страни от цял свят, във всички беше включено и министерството на отбраната.

Методологията: подавах се заявления за достъп до информация от различни заявители в 18 институции сред които и министерството на отбраната. МО отговориха на писмените заявления, устните дори не бяха регистрирани. Следващ етап изясняваше какви проблеми са възникнали с подадените заявления. В МО е създадена процедура - има заповед на министър Бойко Ноев, която и досега явно е валидна. Нашият наръчник стои на военната интернет-страница. В последните три години свързваме нашите наблюдения с т.н. електронен достъп до информация от гледна точка на чл. 15, който въвежда задължения на институциите. Страницата на военното ведомство е добра. Погледнах я специално - поддържа се.

Имат добра административна култура.

-Там първи решиха рационално проблема със заплащането на искана информация в обем до няколко страници - изпращат я по пощата с обратна разписка и безплатно. Другаде институции използват тромава процедура - за лист налична информация трябва да отидеш на място, да се подпишеш на протокол, че си я получил и обикновено става въпрос за 50 ст. които, пък, трябва да преведеш по банков път и да заплатиш 2,50 лв. за превода.

Това с което сте се сблъскали?

Преди години подадох заявление до министъра на отбраната. По закона. Получих отговор след... една година. Хем се веселяхме заради забавянето, хем, че все пак процедурата я има - разгледано е било, не се е загубило.

Забавянето не ви е отвело веднага в съда.

Това е безсмислено. По-добре е да се обадиш, да попиташ какво е станало, ще отговорят ли.

Българският закон, заедно със закона за класифицираната информация, закона за достъп до информация, закона за защита на личните данни всъщност дават рамка - коя информация може да не бъде предоставена.

Министерството на отбраната обаче не е свободно да отказва каквато и да е информация. Цялата информация трябва да е класифицирана надлежно, да има срокове за защита, да бъде преглеждана от време на време - както е по закон.

Освен това активното разпространяване на информация в извънредни ситуации също трябва да е доб-

на стр. 12

ре организирано. След взривовете край Челопечене 8 милионна София се изправи на нокти. И? Няма връзка между институциите отговорни да дадат информация. На международно летище, на европейска държава, пълно с българи и с чужденци, с деца - нямаше комуникации, нямаше определени отговорности за предоставяне на информацията свързана с живота, със здравето и собствеността на гражданите. Плъзнаха слухове! Макар тези разпоредби да ги има и в закона за достъп до информация, и в закона за опазване на околната среда, ние сме ратифицирали Орхуската конвенция на ООН за достъп до информация, участие на обществеността и достъп до правосъдие за въпроси отнасящи се до околната среда.

Когато вие сте била на летището, аз бях на мястото, където макар и мъчително се формираше кризисният щаб. Не мисля, че крие информация - те я нямаха. Част от проблемите според мен опират до тълкуването на закона за защита на класифицираната информация.

Не казвам, че само МО носи отговорност. За такива случаи трябва да има процедура - кой за какво отговаря и какви са стъпките.

Забелязват ли се някакви различия в отзивчивостта на министерството на отбраната и на Генералния щаб на армията?

Когато се обърнем към министерството, ни отговарят обикновено без проблеми, имам впечатление, че организацията е добре създадена. И надежда, че ще се подобрява - министър Николай Цонев преди време участва в обучение в Холандия по въпроси на достъпа до информация.

Възникват проблеми, когато заявлението е адресирано към Генералния щаб. Там живеят със застарял манталитет - всичко при тях е класифицирано, и не трябва да се предоставя.

Силата на вашата организация е?

Че работи по конкретни случаи, а не изобщо. Смятаме, че правото се упражнява от конкретни хора и гражданите, и гледаме да ги подкрепим. Фокусирали сме се върху тази работа вече единадесет години, познаваме практиките и в други страни, участвали сме като експерти в обсъждането на проектозаконови и в дискусии във всички съседни държави, добили сме малко повече знания, малко повече експертност в областта, можем да подпомогнем всеки, който иска да упражни своето право до край.

Какво казва статистиката ви, в която има около 2500 случая?

В България се подават доста заявления в сравнение с други страни, приели закона по същото време. Все още най-често срещани са мълчаливите откази. Когато започнаха да се разсекретяват документи, да се отварят архивите, журналистите започнаха да търсят документи и когато им откажат, да търсят нашата помощ.

Ние винаги сме били за малко класифицирани документи, които да защитават наистина интересите на националната сигурност, общественения ред и разследванията - също обществени, но да се пази така, че да не достигат до злонамерени хора.

Макар да има законови правила, нищо не идва наготово. Човек трябва и да се бори за достъп до информация.

Ние сме сред основателите на международната мрежа на застъпниците за свобода на информацията - свърши времето на тайните за вечни времена. Имаме закон и каквато и да е била тайната, някога ще стане достъпна. Но без борба не става. Навсякъде се борят - има съдебни дела, разкриват се неща свързани с нередности, със злоупотреби, с корупция.

Новини Ралица Кацарска, ПДИ

Правна инициатива на Отворено общество и Access Info Europe подготвят уеб страница, която ще съдържа информация за държавни предприятия /правителствени корпорации и частни лица, изпълняващи обществени функции или получаващи обществени средства, които са задължени субекти според законодателството за достъп до информация в различните държави.

До момента данни са изпратили около 40 членове на Международната мрежа Застъпници за свобода на информацията (FOI Advocates). Интернет страницата ще има секция „Изключения“ (Exceptions), в която ще е включена търговската тайна и преобладаващия обществен интерес.

Сайтът е с адрес www.right2info.org и ще е активен за Международния ден на правото да знам - 28 септември.

Коалицията „Журналисти за отворено управление“ публикува доклад за изпълнението на Закона за свобода на информацията за периода 1998 - 2007 година в САЩ. Направен е задълбочен анализ на предоставянето на информация от 25 министерства и агенции.

Текстът на английски език:

http://www.cjog.net/documents/Part_1_2007_FOIA_Report.pdf

Програма Достъп до Информация

София 1000,
бул. Васил Левски N 76, ет. 3, ап. 3
тел/факс. (+ 359 2) 988 5062, 986 7709, 981 9791
E-mail: office@aip-bg.org
www.aip-bg.org

Редакционен екип

Александър Кашъмов, Гергана Жулева,
Дарина Палова, Диана Банчева,
Катерина Коцева, Кирил Терзийски,
Ралица Кацарска, Фани Давидова

*Ако желаете да подкрепите издаването на информационния бюлетин,
може да направите това на нашите банкови сметки:
Булбанк АД - Клон Аксаков - банков код : 6217 6307 SWIFT код: BFTB BGSF
* сметка в ЛЕВА (BGN) IBAN: BG69 BFTB 7630 1022 5620 87
* сметка в Щатски долари (USD) IBAN: BG87 BFTB 7630 1122 5918 49
* сметка в Евро (EUR) IBAN: BG34 BFTB 7630 1422 5974 10
Вашата подкрепа ще бъде отбелязана в Интернет страницата на ПДИ!*

©Програма Достъп до Информация
Материалите в това издание са обект на авторско право.
При цитиране позоваването на източника е задължително.